

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1881.   Andra Kammaren.   N:o 38.

Onsdagen den 6 April.

Kl. 7 e. m.

Fortsattes det på förmiddagen hållna sammanträde.

§ 1.

Föredrogos och bordlades för andra gången:

Stats-Utskottets Utlåtanden N:is 10 b), 11 b), 50, 51, 52, 53, 54 och 56; samt

Banko-Utskottets Memorial N:is 13 och 14.

§ 2.

Efter föredragning af Banko-Utskottets Memorial N:o 15, med förslag till omröstningsproposition i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut i fråga om inrättande i Vexjö af ett afdelningskontor af Riksbanken, blef Utskottets i detta memorial föreslagna omröstningsproposition af Kammaren godkänd.

I sammanhang härmed tillkännagaf Herr Talmannen, att, enligt emellan Herrar Talmän träffad öfverenskommelse, gemensam omröstning angående berörda fråga komme att anställas i Kamrarnes sammanträden nästa Lördag den 9 innevarande månad.

§ 3.

Föredrogos, men blefvo å nyo bordlagda:

Första Kammarens protokollsutdrag N:o 118; samt

Andra Kammarens Fjerde Tillfälliga Utskotts Utlåtanden N:is 6 och 7 (i samlingen N:is 26 och 27).

§ 4.

Föredrogos Herr *J. Sjöbergs* i Kammarens sammanträde under gårdagen bordlagda förslag rörande frågan om Motala stads inrymmande i valkrets för val af riksdagsman i Andra Kammaren.

Om Motala stads inrymmande i valkrets för riksdagsmannaval.

*Om Motala
stads inrym-
mande i val-
krets för
riksdags-
mannaval.
(Forts.)*

Herr Östling yttrade: Denna fråga är af den beskaffenhet, att den tillhör denna Kammare enskildt att afgöra. Den kan följaktligen afgöras genast eller remitteras till ett enskildt Utskott; men jag hemställer, huruvida det kan vara behöfligt att tillsätta ett enskildt Utskott för att utreda en fråga, som tyckes vara af temligen enkel beskaffenhet. Ty utan att vidtaga alltför stora rubbningar i anordningen af de valkretsar, som äro bestämda, torde med iakttagande af den princip, som gjort sig gällande vid städernas indelning i valkretsar, nemligen att sådan bör, så mycket möjligt är, ske länsvis, här icke kunna ifrågasättas annat än ettdera af de två: antingen att förlägga Motala till den valkrets, som utgöres af städerna Vadstena, Skeninge, Söderköping och Grenna, eller till valkretsen Linköping. Ser man då på folkmängden i dessa tvenne valkretsar, så utgjorde densamma den 31 December förlidna år, enligt uppgift, lemnad från Statistiska centralbyrån, i den förra valkretsen 7,084 invånare och i den senare 8,753. Läger man Motala, med en folkmängd af 2,015 invånare, till den förra, så uppstår siffran 9,099, som med 346 öfverstiger dåvarande folkmängden i den andra valkretsen, nemligen Linköping. Skulle man deremot lägga Motala till valkretsen Linköping, så skulle folkmängden i båda dessa städer uppgå till 10,768 invånare, hvilket tal med en siffra af 3,684 öfverstiger den förstnämnda valkretsens invånareantal. På grund af dessa sifferförhållanden förefaller det mig, som vore det enklast att Kammaren nu beslöte att förlägga staden Motala till förstnämnda valkrets, och jag tager mig därför friheten göra samma hemställan, som af Herr Sjöberg i går framställdes, nemligen att Andra Kammaren måtte besluta, att *staden Motala skall för riksdagsmannaval till Andra Kammaren inrymmas i den valkrets, som för närvarande utgöres af städerna Vadstena, Skeninge, Söderköping och Grenna.*

Herr Hedin: Herr Talman! Jag anhöll, då frågan sist förevar, att ärendet skulle bordläggas, på det att jag för egen del och möjligen åtskillige andra af Kammarens ledamöter skulle få någon tid på sig att närmare öfverväga frågan. Sedan sådant uppskof beviljats och tilländagått, ber jag nu för min del, utan att vidare fasthålla min åsigt om angelägenheten af att remittera ärendet till enskildt Utskott, få hemställa om bifall till det förslag, som i senaste plenum framställdes af Herr Sjöberg och till hvilket min ärade vän här midt öfver nu äfven yrkat bifall.

Öfverläggningen förklarades slutad. Med bifall till hvad derunder yrkats, beslöt Kammaren, att staden Motala skulle inrymmas i den valkrets, som för närvarande utgjordes af städerna Vadstena, Skeninge, Söderköping och Grenna; och skulle underrättelse om detta beslut, uti underdånig skrivelse, Kongl. Maj:ts meddelas.

§ 5.

*Ang. författ-
ning om
kyrkofullmäk-
tige och
kyrkonämnd
i Göteborg.*

Till afgörande förekom Lag-Utskottets Utlåtande N:o 43, i anledning af Kongl. Maj:ts nädiga proposition, angående författning om kyrkofullmäktige och kyrkonämnd i Göteborg.

Herr Thomasson, som begärt ordet för att yttra sig i fråga om sättet för detta ärendes föredragning, uppropades och anförde: Jag ber, Herr Talman, att i afseende på föredragningssättet få föreslå, att Kammaren må besluta: att till en början till behandling företagas författningsförslagens paragrafer i den ordning de finnas uppställda; att derefter må förekomma till afgörande rubriken och sist Utskottets hemställan; att vid behandlingen af 1 § diskussionen må få röra sig om författningsförslaget i dess helhet; att om, mot förmodan, en eller flere af författningsförslagens paragrafer blifva till Utskottet återförvisade, Utskottet må vara oförhindradt att i redan godkända delar af förslaget göra de ändringar, hvartill återremissen kan föranleda, och slutligen att författningsförslagens paragrafer icke må uppläsas, om icke särskildt yrkande derom framställes.

Ang. författning om kyrkofullmäktige och kyrkonämnd i Göteborg.
(Forts.)

Hvad Herr Thomasson sålunda föreslagit blef af Kammaren bifallet; och skedde alltså först föredragning af förordningsförslaget

§ 1,

som godkändes.

§ 2:

Blef jemväl godkänd.

§ 3 hade följande lydelse,

enligt Kongl. Maj:ts förslag:

Församlingarnas beslutanderätt i gemensamma ärenden utöfvas af kyrkofullmäktige, hvilka, på sätt här nedan sägs, för hvarje år utses af församlingarnas vid kyrkostämma röstegande ledamöter samt *ega att efter bästa förstånd och samvete fullgöra dem i denna egenskap tillhörande äligganden; kunnande de härvid icke bindas af andra beslut eller föreskrifter än gällande lagar och författningar.*

enligt Utskottets förslag:

Församlingarnas beslutanderätt i gemensamma ärenden utöfvas af kyrkofullmäktige, hvilka, på sätt här nedan sägs, för hvarje år utses af församlingarnas vid kyrkostämma röstegande ledamöter.

Beträffande denna paragraf yttrade Herr Wieselgren: Den del af 3 § i Kongl. Maj:ts proposition, som Utskottet utslutit, har så behandlats på det anförda skäl, att den skulle vara helt och hållet öfverflödig. Jag ber med anledning häraf få anmärka, att den utslutna delen af paragrafen förekommer *ordagrant* i gällande författning om kyrkofullmäktige i Stockholm; att motsvarande bestämmelse också återfinnes i Landstingsförordningens 1 §, samt att äfven Riksdagsordningen, såsom vi veta, klart och tydligt uttalar den principen, att riksdagsman i utöfningen af sin befattning icke bindes af andra föreskrifter än rikets grundlagar. Allt detta vitsordar, att man i andra fall icke

Ang. författning om kyrkofullmäktige och kyrkonämnd i Göteborg.

(Forts.)

ansett öfverflödigt "uttala fullmäktiges oafhängighet af principalerna vid förtroendekallets utöfvande — och hvarför skall det då anses öfverflödigt här? Om man utesluter ifrågavarande stadgande, skall det möjligen icke hafva någon vidare följd; men då man alltid skall kunna tänka sig, att, då ju de särskilda församlingarnes kyrkostämmor komma att fortfarande finnas, dessa skulle kunna anse sig befogade att betrakta kyrkofullmäktige såsom de särskilda församlingarnes ombud, hvilka man både kunde och egde rätt att binda genom meddelade föreskrifter i en eller annan riktning, tror jag för min del att det vore ganska välbetänkt, om Kammaren låter paragrafen bibehålla den lydelse, den i Kongl. Maj:ts proposition eger; och anhåller jag därför om bifall till paragrafen, sådan den lyder i nämnda proposition.

Herr Thomasson: Det är mycket sant, såsom den siste ärade talaren yttrade, att det tillägg till 3 §, som Utskottet föreslagit att uteslutas, är en afskrift från gällande författning om kyrkofullmäktige i Stockholm, men jag ber få erinra derom, att kyrkofullmäktige i Stockholm intaga en helt annan ställning än den, som är tillämnad kyrkofullmäktige i Göteborg, enär i Stockholm de särskilda kyrkostämmorna besluta först, och endast i händelse dessa blifva oense i sina beslut, hafva kyrkofullmäktige att söka sammanjemka de olika besluten. Det kan i sådana fall kanske vara lämpligt att erinra derom, att kyrkofullmäktige bevaka icke blott sin egen församlings, utan det helas intresse, och utan tvifvel är det därför, som denna bestämmelse intagits i kyrkostämmoförfattningen för Stockholm. Men då i alla händelser detta stadgande i afseende på Göteborg är endast öfverflödigt men för öfrigt oskadligt, vill jag icke hålla på Utskottets förslag i denna del, utan medger gerna, att paragrafen må bibehållas oförändrad, sådan den lyder i den Kongl. propositionen.

Öfverläggningen var härmed slutad. Kammaren godkände den lydelse för ifrågavarande paragraf, som Kongl. Maj:t föreslagit.

§§ 4—6:

Godkändes.

För § 7 var följande lydelse föreslagen

af Kongl. Maj:t:

Så snart fullständiga uppgifter om de valde ingätt, sammankallar första gången ordföranden i nämnda kyrkoråd men sedermera kyrkofullmäktiges då varande ordförande de för nästföljande året valde fullmäktige till sammanträde, dervid de hafva att inför honom med slutna sedlar inom sig utse ordförande och vice ordförande för samma tid; och

af Utskottet:

Så snart fullständiga uppgifter om de valde ingätt, sammankallar första gången ordföranden i nämnda kyrkoråd men sedermera kyrkofullmäktiges då varande ordförande de för nästföljande året valde fullmäktige till sammanträde, dervid de hafva att inför honom med slutna sedlar inom sig utse ordförande och vice ordförande för samma tid; och

skall derefter uppgift om de sålunda valde af *ordföranden för löpande året* meddelas ej mindre stadens Magistrat, Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länet och stiftets Domkapitel, än äfven de särskilda territoriella församlingarnas kyrkoherdar för att *genom dessas försorg* kungöras från predikstolarne i stadens kyrkor.

skall derefter uppgift om de sålunda valde meddelas ej mindre stadens Magistrat, Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länet och stiftets Domkapitel, än äfven de särskilda territoriella församlingarnas kyrkoherdar för att kungöras från predikstolarne i stadens kyrkor.

Ang. författning om kyrkofullmäktige och kyrkonämnd i Göteborg.
(Forts.)

I fråga om denna paragraf anförde Herr Wieselgren: Herr Talman! Det är några ord i 7 §, hvilka Lag-Utskottet strukit såsom onödiga, nemligen orden: *af ordföranden för löpande året*. Jag tror likväl att det kan hafva sin praktiska vigt att dessa ord få stå kvar, och jag anhåller därför, att Kamraren måtte bifalla paragrafen sådan den lyder i den Kongl. propositionen.

Vidare yttrades ej. Kamraren antog den af Kongl. Maj:t för ifrågasvarande paragraf föreslagna lydelse.

§§ 8—24:

Godkändes.

§ 25 var så lydande

i Kongl. Maj:ts förslag:

Inkomster för bänkrums försäljning, klochringning med flera tillfälliga inkomster vid de särskilda kyrkorna uppbaras af hvarje församlings kyrkoråd, som derfor årligen redovisar och med undantag af den för löpande utgifter bestämda summa, som förblifver under kyrkorådets förvaltning, aflemnar de influtna medlen till den gemensamma nämndens kassör före Januari månads utgång påföljande år. Samtidigt aflemna de särskilda kyrkoråden till kyrkonämnden räkning *såväl öfver de utgifter, hvilka på grund af kyrkofullmäktiges beslut förekommit, som äfven de tillfälliga smärre utgifter, hvilka under förlidna året befunnits nödiga vid de särskilda kyrkorna, men af kyrkoråden icke kunnat beräknas vid uppgörande af utgiftsstaten för samma år.*

i Utskottets förslag:

Tillfälliga inkomster vid de särskilda kyrkorna uppbaras af hvarje församlings kyrkoråd, som derfor årligen redovisar och med undantag af den för löpande utgifter bestämda summa, som förblifver under kyrkorådets förvaltning, aflemnar de influtna medlen till den gemensamma nämndens kassör före Januari månads utgång påföljande år. Samtidigt aflemna de särskilda kyrkoråden till kyrkonämnden räkning *öfver såväl de utgifter, hvilka på grund af kyrkofullmäktiges beslut förekommit, som äfven de tillfälliga smärre utgifter, hvilka under förlidna året befunnits nödiga vid de särskilda kyrkorna, men af kyrkoråden icke kunnat beräknas vid uppgörande af utgiftsstaten för samma år.*

Ang. författning om kyrkofullmäktige och kyrkonämnd i Göteborg.

(Forts.)

Efter föredragning häraf yttrade Herr Wieselgren: Lag-Utskottet har ansett, att det i Utskottets tanke olämpliga bruket att uthyra bänkrum i kyrka icke torde böra genom omförmälände uti en författning erhålla ett slags godkännande, och på denna grund föreslagit en förändrad lydelse af paragrafens första ord. Jag ber att få erinra derom att, så länge kyrkostämmoförordningen bemyndigar de särskilda församlingarne att på kyrkostämma sjelfva besluta om sina ekonomiska angelägenheter, den på många håll förekommande plägseden att uppbära afgift för bänkrums begagnande ju icke kan få hvarken mer eller mindre giltighet genom den af Kongl. Maj:ts föreslagna lydelse af ifrågasvarande paragraf. Men deremot finnes såsom motiv för Kongl. Maj:ts förslag ett särskildt lokalt förhållande, som jag ber att få påpeka. I Göteborgs församlingar har hittills bänklegran räknats såsom en stadig inkomst. Detta förhållande kan hädanefter icke fortfaara, ty då skulle kyrkofullmäktige och kyrkonämnden komma att taga befattning med uppbärandet af bänkrumsafgiften, hvilket naturligtvis icke vore lämpligt. För att få detta bestyr lemnadt åt de särskilda församlingarnes kyrkoråd, måste man hädanefter rubricera denna inkomst såsom *tillfällig*; och det har säkerligen varit af den anledningen, som den nämnd, hvilken för 14 år sedan uppgjorde förslag till denna del af ifrågasvarande författning, i förevarande paragraf insatte orden "inkomster för bänkrums försäljning, klockringning med flera *tillfälliga* inkomster". Det är således för att i sjelfva lagförslaget få denna inkomst upptagen såsom tillfällig, som paragrafen torde hafva fått denna lydelse, och får jag, Herr Talman, för min del anhålla om proposition å bifall till paragrafen enligt lydelsen i Kongl. Maj:ts förslag.

Herr Linder: På de skäl, som den föregående talaren anført, anhåller jag också om bifall till Kongl. Maj:ts proposition. Det skulle utan tvifvel kunna sättas i fråga, huruvida gällande förordning angående kyrkostämma och kyrkoråd *vore* fullkomligt gällande med den af Utskottet föreslagna utslutning af paragrafens begynnelseord. Det är bekant, att i de flesta stadsförsamlingar det på grund af gällande lag är en sed, att en del af bänkarne i kyrkan utlemnas mot särskild afgift för att derigenom lätta den afgift för bänkarnes begagnande, som annars komme att drabba hvarje församlingsmedlem efter de vanliga skattegrunderna.

På detta och på de af den föregående talaren anförda skäl anhåller jag således om afslag på Utskottets förslag och bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Herr Thomasson: Jag vill icke för min del vara med om att riva sönder en författning, ämnad för ett enskildt samhälle, och hvilken detta samhälles invånare för sin del godkänt. Men då den förste talaren anförde, bland annat, att anledningen till de ord, som Utskottet sedermera utslutit, hade varit, att det icke vore så alldeles säkert att inkomsten för bänkrums begagnande skulle kunna räknas såsom en tillfällig inkomst, så ber jag få erinra derom, att förslaget författare sjelf ju antagit att denna inkomst *är* tillfällig, då det heter: "inkomster för bänkrums försäljning, klockringning med *flera* tillfälliga inkomster". Anledningen

hvarför nu Utskottet uteslutit paragrafens första ord, var den, att det i Utskottets tanke var stötande att i lag sanktionera ett slikt oskick som det att sälja bänklplatser i kyrkan. Men det är tydligt, att om dessa ord finnas der eller icke, så står det likväl församlingarne fritt att idka en sådan handelsrörelse. Förslaget må emellertid gerna för mig antagas i den form, som Kongl. Maj:t föreslagit, och jag skall därför icke påyrka bifall till Utskottets förslag.

Ang. författning om kyrkofullmäktige och kyrkonämnd i Göteborg.
(Forts.)

Herr Anders Persson: Det vill synas mig, som om det starkaste af de skäl den förste ärade talaren anförde för bifall till Kongl. Maj:ts proposition vore det, att försäljning af bänkrum grundar sig på en gammal plägsed. För min del anser jag denna försäljning vara en osed och kan därför icke vara med om att bifalla Kongl. Maj:ts proposition i denna paragraf. I öfrigt instämmer jag med den siste ärade talaren i hvad han anförde med hänseende till uttrycket "tillfälliga inkomster", ty det förhåller sig verkligen så, som han alldeles riktigt anmärkte, nemligen att förslaget författare sjelf hänfört ifrågavarande inkomst till de "tillfälliga".

Jag anhåller därför om bifall till Utskottets förslag.

Herr Wieselgren: "Lagförslaget författare", som utgjordes af en nämnd, bestående, såsom jag vill minnas, af tio till tjuu personer och tillsatt af Kongl. Maj:t år 1867 för uppgörande af förslag till reglering af Göteborgs presterskaps löner, hade sannolikt aldrig tänkt sig, att det kyrkonämnds-förslag de afgåvo skulle komma under Riksdagens pröfning. Det är måhända därför ursäktligt, om denna nämnd begagnat ett eller annat uttryck, som icke är det bästa. Men då sju år senare en ny komité ansåg behöfligt att komplettera det gamla förslaget med de redan af Kammaren godkända paragraferna om kyrkofullmäktige, så var hvad som rörde kyrkonämnden i Göteborg, om jag icke misstager mig, redan granskadt, och man ansåg sig därför icke böra ifrågasätta någon förändring i detsamma utöfver hvad som nödvändiggjordes af det nya tillägget. Det är gifvet att under sådana förhållanden åtskilliga ordalag, som kanske kunna synas litet kuriösa, fortfarande fått följa med, och jag får väl vara djerf nog att påminna om Lag-Utskottets anmärkningsvärda utlåtelse, att man icke må vara så noga, när det gäller att skriva lag för en kommun, som när det är fråga om en för hela riket gällande författning.

Lag-Utskottets vice ordförande missförstod emellertid mitt förra yttrande. Jag bad att få upplysa derom, att bänkrumsafgifterna i Göteborg hittills alltid räknats till kyrkans stadiga inkomster. Nu deremot, då de stadiga inkomsterna skulle gå till kyrkofullmäktiges och kyrkonämndens förvaltning, och man ansåg att bänkrumslegan icke vore af beskaffenhet att böra föras dit, har man funnit sig böra i sjelfva författningsförslaget utsätta densamma såsom en tillfällig inkomst, för att bibehålla förvaltningen af ifrågavarande medel under de särskilda församlingarnes kyrkoråd och förekomma all tvist om detta förfarandes rättighet. Det är således icke, såsom ett par talare tycktes anse, meningen att fullfölja något redan varande förhållande, utan att bryta med detta och få det stäldt på ett annat sätt. Det är därför, som

Ang. författ- det ligger vigt uppå att bibehålla den af Kongl. Maj:t föreslagna orda-
ning om lydelsen.

Jag vidhåller min anhållan om proposition å bifall till paragrafen
enligt Kongl. Maj:ts förslag.

kyrkofullmäk-
tige och
kyrkonämnd
i Göteborg.

(Forts.)

Herr C. A. Larsson: I allmänhet föreställer man sig, att, när man kommer i Guds hus, skola alla vara lika, den fattige som den rike, men enligt detta förslag är det endast de rike, hvilka kunna köpa ett bänkrum, som få sitta i kyrkan, medan de fattige få stå. Det är ungefär samma förhållande som när Rosengren för ett eller annat tiotal år sedan väckte förslag om personlig rösträtt vid prestval, och Sven Hörlin, som då var i bondeståndet, förklarade, att han ej ville gå in på detsamma, ty då skulle somliga, sade han, nödgas "köpa saligheten" och andra få den för intet. Jag vill för den skull tillstyrka, att Kam-maren antager paragrafen med den lydelse Lag-Utskottet föreslagit.

Herr Hedlund: Jag vill blott, utan att orda om rigtigheten eller origtigheten af bruket att mot afgift upplåta bänkrum i kyrkor, nämna att förhållandena i Göteborg icke äro sådana, som flere talare och särskildt den siste synas föreställa sig. Förhållandet är, att de förmög-nare genom att betala afgift för sina bänkrum i kyrkorna ganska mycket bidra till kyrkornas inkomster. Det är vidare förhållandet, att en stor del af kyrkans sittplatser icke utgör föremål för försäljning. Det har emellertid varit nödvändigt att stadga en afgift för vissa platser icke blott för inkomstens skull utan äfven för att man med något så när säkerhet må kunna påräkna att få sitta, när man går i kyrkan.

På landet är det väl så, att vissa bänkrum förbehållas åt vissa gårdar; så är åtminstone förhållandet på den bygd, jag tillhör. Man har ett visst bänkrum för en viss gård och ser icke gerna att någon gör intrång deri. Detta är nu blott en annan form för samma sak. Jag tror således, att det icke är skäl för Riksdagen, som icke kan gå in i frågan, att söka sätta sig till doms öfver förhållanden, som äro föranledda af särskilda omständigheter, och hvilka äfven särskildt i Göteborg varit föremål för olika meningar.

Herr Wieselgren: Till hvad den siste talaren yttrade skall jag bedja att få lägga en liten upplysning. Såsom Herrarne veta, har Göteborg åtskilliga församlingar. Det har der under många år visat sig, att församlingsmedlemmarne just icke alltid gå till hvar sin församlings kyrka, utan snarare låta sin kyrkogång bestämmas af sitt tycke för de prester, som i kyrkorna uppträda. Är en predikant omtyckt inom någon af de religiösa riktningarne i staden, så draga alla de, som hylla hans predikosätt, till den kyrka, der han för dagen tjenstgör; och om desse kyrkobesökare af en viss andlig åskådning äro tillräckligt många, skulle, i händelse bänkplatserna vore fria, ingenting hindra att de fylde kyrkan, så att, när församlingsmedlemmarne komme dit, de funne alla sittplatserna redan upptagna. Det skulle sålunda lätt kunna leda till ganska stora olägenheter, om bänkplatsernas frihet proklamerades i en stad med många kyrkor och kyrksam befolkning. Fullt befogadt torde därför det förhållandet vara, att det i hvarje kyrka finnes ett visst an-

tal bänkrum, som under alla omständigheter äro reserverade för församlingens egna medlemmar, och det är just dessa platser som uthyras. Ang. författning om kyrkofullmäktige och kyrkonämnd i Göteborg. (Forts.)

Jag tror för öfrigt icke heller, att man bör bedöma förhållandena i detta afseende uti en stad, sådan som Göteborg, med dess många kyrkor och utpreglade andliga smakriktningar, efter förhållandena på landsbygden, der man vanligtvis på stora väglängder icke finner mer än en kyrka och en prest.

Herr Anders Persson: Jag skall bedja att få fästa uppmärksamhet derpå, att orsaken hvarför Utskottet i sitt förslag ur Kongl. Maj:ts proposition uteslutit dessa ord, har, såsom i motiven till Utskottets utlåtande äfven angifves, varit den, att man icke genom en lag velat gifva helgd åt ett dylikt, såsom jag redan betecknat det, *oskick*, som ligger i försäljning af bänkplatser i kyrkorna! Genom antagande af Utskottets förslag har man derfor ingalunda uteslutit möjligheten att bereda kyrkan en tillfällig inkomst genom försäljning af bänkplatser, men man har endast icke velat *specificera* en sådan inkomst bland kyrkans *tillfälliga inkomster*. Hvad angår bänkplats i landsortens kyrkor, ber jag äfven att gent emot den ärade talaren på göteborgsbänken få nämna, att åtminstone i den trakt jag tillhör har man för flera år sedan vidtagit den anordning att lemna alla platser fria, utan att bestämma något särskildt bänkrum vare sig åt rike eller fattige, och jag har mig icke bekant, att detta på något sätt väckt harm hos befolkningen. Jag har sålunda icke funnit skäl att frångå mitt förre yrkande om bifall till Lag-Utskottets förslag.

Öfverläggningen var slutad. Herr Talmannen gaf propositioner, enligt de yrkanden, som förekommit, dels på bifall till Utskottets förvarande förslag samt dels på antagande af den lydelse utaf paragrafen, som Kongl. Maj:t föreslagit; och förklarade Herr Talmannen sig anse den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Votering blef begärd och företogs, enligt en nu uppsatt och af Kammaren godkänd omröstningsproposition, lydande sålunda:

Den som, i fråga om 25 § i det förslag till förordning angående kyrkofullmäktige och kyrkonämnd i Göteborg, som Lag-Utskottet i Utlåtandet N:o 43 framställt, vill antaga den lydelse af omförmälda paragraf, som uti Kongl. Maj:ts i ämnet framlagda lagförslag förekommer,

röstas Ja;

den, det ej vill,

röstas Nej.

Vinner Nej, har Kammaren godkänt föreliggande paragraf sådan densamma af Lag-Utskottet föreslagits.

Omröstningen visade 37 ja mot 94 nej; hvadan Kammaren beslutit i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Mot det sålunda fattade beslutet anmäldes reservation af Herr *Linder*.

Ang. författning om kyrkofullmäktige och kyrkonämnd i Göteborg.
(Forts.)

§ 26 lydte sålunda

i Kongl. Maj:ts förslag:

Har kyrkonämnden af kyrkofullmäktige fått sig uppdraget att verkställa beslut, pröfve nämnden lämpligaste sättet för den beslutade åtgärdens verkställande och öfverlemne derefter åt vederbörande församlings kyrkoråd att uppdraget utföra.

i Utskottets förslag:

Har kyrkonämnden af kyrkofullmäktige fått sig uppdraget att verkställa beslut, pröfve nämnden lämpligaste sättet för den beslutade åtgärdens verkställande.

Rörande denna paragraf anfördes af

Herr Wieselgren: Jag skall anhålla om bifall till 26 §, sådan den lyder i Kongl. Maj:ts förslag, dock med den förändring, att ordet "derefter" utbytes mot orden "der så finnes lämpligt".

Jag tror nemligen att det är af stor vikt att bibehålla de särskilda kyrkoråden vid kännedom om hvar sin församlings kyrkliga angelägenheter; men derom skulle de lätt blifva i saknad, derest denna paragraf antoges med den af Utskottet förordade lydelse. Dertill är ock angeläget att, då af nämnden någon åtgärd blifvit till utförande af viss församlings kyrkoråd öfverlemnad, kyrkorådet också finner sig af författningen förpligtadt att utföra densamma.

Häruti förenade sig Herr *Sjöblom*.

Herr Thomasson: Herr Talman! Anledningen till att Lag-Utskottet uteslutit den sista punkten af förevarande paragraf är den, att på grund af den af Kongl. Maj:t föreslagna ordalydelsen af paragrafen jemväl verkställigheten af sådana beslut, hvilkas verkställighet omöjligen kunde genom ett visst kyrkoråd utföras, skulle till ett sådant öfverlemnas; men genom det förslag, som af Herr Wieselgren framstälts, häfves denna betänklighet, och jag instämmer derfor i det af honom framställda yrkande.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad, biföll Kammaren det af Herr Wieselgren framställda yrkande; och hade Kammaren således godkänt den lydelse af ifrågavarande paragraf, som Kongl. Maj:t föreslagit, dock med vidtagande af den förändring, att de i slutet af paragrafen förekommande orden: "öfverlemne derefter åt vederbörande församlings kyrkoråd att uppdraget utföra", utbyttes mot uttrycket: "öfverlemne, der så finnes lämpligt, åt vederbörande församlings kyrkoråd att uppdraget utföra".

Derefter blef *förordningsförslagets rubrik* af Kammaren godkänd.

Utskottets hemställan rörande det förevarande författningsförslaget förklarades besvarad genom Kammarens i ämnet fattade, här ofvan antecknade beslut.

§ 6.

Föredrogs Lag-Utskottets Utlåtande N:o 44, i anledning af väckt motion om upphäfvande af förordningen den 16 November 1863 angående allmänt kyrkomöte.

Om upphäfvande af förordningen ang. allmänt kyrkomöte.

Utskottet hade i detta utlåtande afstyrkt bifall till Herr *A. P. Linds* inom Andra Kammaren väckta motion, N:o 95, deruti föreslagits, "att Riksdagen ville för sin del besluta, att Kongl. förordningen af den 16 November 1863 om allmänt kyrkomöte må till hela sitt innehåll upphävas".

Herr *Lind* anförde: När jag fick se detta Lag-Utskottets utlåtande öfver min motion, så får jag erkänna att jag blef något förbluffad öfver Utskottets besynnerliga sätt att handlägga frågan. Utskottet har nemligen ej ens i någon mån till behandling upptagit de skäl, jag i motionen framlagt. Men då Utskottet för sitt beslut hänvisat att de grundlagsparagrafer, hvarom jag väckt en annan motion, som ligger under Konstitutions-Utskottets pröfning, bort föregå den nu till behandling föreliggande frågan och med ett dylikt enhälligt uttalande från Lag-Utskottets sida om önskvärdheten af ändringar i de grundlagsparagrafer, som tillerkänna Kyrkomötet veto i kyrkolagstiftningen, finner jag mig något styrkt i mina förhoppningar om frågans framgång och afvaktar förtröstansfullt det utlåtande, som med afseende å mitt förslag rörande nämnda grundlagsförändring snart torde inkomma från Konstitutions-Utskottet, emedan jag har, till följd af Lag-Utskottets resonnerande i sitt utlåtande, tyckt mig blifva förvissad derom, att Lag-Utskottets ledamöter enhälligt skola komma att förorda bifall till den motion, som afser upphäfvande af Kyrkomötets veto, då frågan derom från Konstitutions-Utskottet till Kamrarna inkommer.

Under sådana förhållanden har jag icke något yrkande att framställa, utan låter vid Lag-Utskottets utlåtande bero. När Konstitutions-Utskottet inkommer med sitt utlåtande, få vi tillfälle att vidare tala om saken.

Vidare yttrades ej. Kammaren biföll Utskottets hemställan.

§ 7.

Föredrogs och bifölls Lag-Utskottets Utlåtande N:o 45, i anledning af väckt motion om åläggande för utvandrare att ställa borgen för underhållet af deras vid utvandringen kvarlemnade familjer.

§ 8.

Till behandling förekom Lag-Utskottets Utlåtande N:o 46, i anledning af väckt motion om tillägg till 50 § Konkurslagen.

Om tillägg till 50 § Konkurslagen.

Ledamoten af Andra Kammaren Herr *G. Sälling* hade i sin motion, N:o 134, föreslagit, det Riksdagen för sin del ville besluta ett tillägg

Om tillägg till till 50 § i Konkurslagen, "att, sedan gode män eller sysslomän blifvit utsedde och öfvertagit konkursboets samtliga tillgångar, vare gäldenär fri från så väl allt ansvar för sin afträdde egendom som ock från efterkraf för alla i konkursen bevakade fordringar, till så stort belopp, som motsvaras af den afträdde egendomens värde".

50 § Konkurslagen.
(Forts.)

Rörande nämnda motion hade Utskottet, på anförda skäl, hemställt, att motionen icke måtte vinna Riksdagens bifall.

Efter föredragning af denna hemställan, mot hvilken dels Herr *Samzelius* och dels Herrar *H. A. Widmark, Anders Persson, Johannes Jonson, Magnus Jonsson, Smedberg* och *C. O. Widmark* inom Utskottet reserverat sig, yttrade motionären

Herr Sälling: Herr Talman! Mine Herrar! Då Lag-Utskottet nu har behagat med en knapp majoritet afstyrka min motion om ett tillägg till 50 § Konkurslagen, vill jag med några ord försvara motionen och vederlägga de skäl, som Utskottet härvid återopat, emedan dessa skäl synas mig vara särdeles underhaltiga och mycket svaga.

Utskottet yttrar i 1 mom.: Att då gäldenär afträder sin egendom till konkurs, detta icke skulle innebära att han öfverlåter eganderätten deraf på borgenärerna utan endast att hans gods sättes under konkursförvaltningens vård. Jag vågar dock påstå, att denna åsigt är i allo förkastlig, och att i stället eganderätten till hans gods i och med konkursen öfvergår på hans borgenärer. Ty på hvilken skulle väl denna eganderätt eljest öfvergå? Omöjligen kan gäldenären sägas bibehålla sin eganderätt till det afträdde godset, då han öfverflyttat denna eganderätt genom konkursen på sina borgenärer och då han sjelf icke ens eger makt att förfoga öfver ett öre af massans tillgångar, äfven om han eger den rättighet att efter godsets realisation återfå ett möjligtvis blifvande öfverskott.

I 2 mom. af betänkandet har Utskottet den besynnerliga åsigten, att gäldenären härigenom kommer till konkursförvaltaren i samma rättsförhållande som hvar och en annan, hvilken till en förvaltare anförtrött sin egendom. Denna åsigt bestrider jag helt och hållet. Ty hvad finnes det väl för en likhet emellan en konkursgäldenär och en enskild persons förvaltare? Den enskilde eger ju rättighet att till- och afsätta sin förvaltare, att fordra borgen eller annan säkerhet af honom samt när som helst gifva honom föreskrifter rörande godsets förvaltning. Men icke inträffar något af allt detta på konkursgäldenären, äfven om Utskottet härvid använder det för konkurslagen fullkomligt främmande uttrycket "konkursförvaltare", hvarmed Utskottet afser gode män och sysslomän. Utskottets liknelse är i detta fall ej på minsta vis tillämplig.

Hvad Utskottet i 3 mom. anför om gäldenärs rättighet att utöfva kontroll öfver förvaltningen på grund af 64 och 65 §§ Konkurslagen, så anser jag denna kontroll icke innebära någon säkerhet för gäldenären, att hans gods icke varder alldeles försringradt, innan han hinner vidtaga de i dessa paragrafer föreskrifna åtgärder. Ty då staten icke ens är i stånd att, oaktadt de strängaste kontroller, skydda

sin förmögenhet för tillgrepp och bedrägerier, huru kan man då rim- *Om tillägg till*
ligtvis fordra, att en konkursgäldenär skall kunna utöfva en vaksam *§ Konkurs-*
kontroll öfver förvaltningen. *lagen.*

(Forts.)

Jag har nyss visat att en sådan gäldenär omöjligen kan komma i samma rättsförhållande till gode män och sysslomän, som en af den skilde antagen förvaltare till sin husbonde. Vid sådant förhållande kan det ej annat än väcka ett för rättskänslan smärtsamt intryck, då man i 4 mom. läser att det alltid bör vara förvaltaren (d. v. s. gode män och sysslomän) som för sina åtgärder står i ansvar till den person, af hvilken han mottagit egendomen till förvaltning, och att därför ett sådant ansvar icke bör åläggas borgenärerna. Att ensamt den omständigheten, att en konkursgäldenär öfverlemnar sin förmögenhet till förvaltning åt de af borgenärerna genom val utsedde gode män, skulle kunna frikalla borgenärerna från allt ansvar, derest hans egendom förskingras eller på annat sätt förfäres, förefaller mig synnerligen förvånansvärdt; och denna förvåning stegras, om möjligt är, då i betraktande tages, att gäldenären icke eger den ringaste rättighet att deltaga i valet af gode män, alldenstund, jemlikt 39 och 43 §§ Konkurslagen, endast borgenärerna hafva makt att icke allenast till gode män och sysslomän välja dem, som sjelfva äro borgenärer, utan äfven sådana personer, hvilka icke hafva någon fordran i konkursen.

Det är med en sådan emot alla rättsgrunder stridande åsigt, som Utskottet kommit till det bedröfliga resultatet, att då borgenärerna icke kunna anses vara gäldenären ansvariga för den brist i afträdda egendomens värde, som uppkommit genom gode männens vidtagna åtgärder, kan gäldenären icke heller mot borgenärerna ega grundadt anspråk att få å gälden afträcka ett mot nämnda brist svarande belopp. Men härå får jag endast gemäla, att "då hvar och en eger för sin sak ensam böta och ej annans lott förverka", borgenärerna som utse gode män och sysslomän, men icke gäldenären, hvadan denne icke kan stå i något slags ansvar för boets förskingring.

I sista mom. af Utskottets utlåtande heter det: "om det af motionären åberopade enstaka fall, der syssloman förskingrat konkursboets samtliga tillgångar och derefter ur landet afvikit, skulle anses innefatta tillräcklig anledning till en lagförändring". Jag erkänner att en sådan åsigt af mig hyses, och får tillika nämna, att jag icke är ensam derom, ty jag kan åberopa både auktoriteter och framstående jurister, att de hysa samma åsigt; men majoriteten i Utskottet har en annan, ty den anser att flera dylika fall böra ske, innan något lagstadgande är behöfligt.

Som Kammarens ledamöter af min motion hafva inhemtat och fått kännedom om det åberopade rättsfall, som gaf mig anledning att väcka ifrågavarande motion, då det nu till fullo är ådagalagdt att syssloman i en konkurs, sedan han realiserat tillgångarne, rymt till Amerika och dervid medtagit de infutna medlen; hvarefter en fordringsegare instämde gäldenären till Rådstufvurätt, af hvars trenne ledamöter af dessa två ålade honom betalningsskyldighet, hvilken dom derefter fastställdes ej mindre af Hofrätten än och af Högsta Domstolen. Ifrån denna dom var dock Justitierådet Naumann skiljaktig; och då hans yttrande är

Om tillägg till 50 § Konkurslagen. (Forts.) mycket upplysande, tager jag mig därför friheten att här ordagrant anföra detsamma, lydande sålunda:

Då gäldenär afträder all sin egendom till borgenärens förnöjande eller, som det äfven kallas, till liqvidation af hans skulder, afstår han från all befattning med egendomen. Denna benämnes derefter icke hans, utan konkursmassans; den till och med afyttras utan hans medverkan, och borgenärerna hafva blott förbindelse att, om efter tillgångarnes realisering något öfverskott skulle uppstå, återställa detta till gäldenären Konkurslagens 35 § öfverensstämmer med denna uppfattning. Gäldenären har icke rätt att delaga i valet af massans syssloman, utan detta val förrättas ensamt af borgenärerna, och han eger icke att öfver valet anföra besvär, så framt han ej gitter visa, att detta olagligen tillkommit; men hans större eller mindre förtroende för sysslomannen kommer dervid icke med i räkningen. Sysslomannen är alltså borgenärernas syssloman, men icke gäldenärens. Denne sistnämnde kan därför icke lagligen få vidkännas en förlust, som genom brott af andra personers syssloman tillskyndats, utan få borgenärerna skylla sig sjelfva, som sig ej bättre föresett. Förskingrar sysslomannen massans medel, så drabbar förlusten borgenärerna i förhållande till hvars och ens andel i den till dem afträdda egendomen, och om, såsom i förevarande fall, der, enligt den beedigade bouppteckningen, skulder och tillgångar uppgått till ungefär lika belopp, borgenärernas syssloman tillgripit massans samtliga tillgångar och rymt från landet, men en borgenär det oaktadt kräver gäldenären för hela sin bevakade fordran enligt skuldsedel, åligger den hos Rådhusrätten kärende borgenären bevisningsskyldigheten. Han måste för vinnande af framgång i sitt yrkande visa huruvida tillgångarne, om de af borgenärernas syssloman realiserats, understigit samtliga de bevakade fordringarne, så att dessa icke kunnat till fullo gäldas. Blott för bristen har han regress till gäldenären, ty stadgandet i Konkurslagens 32 § gäller endast det skuldbelopp, till hvars betäckande de redan afträdda tillgångarne visas icke hafva förslagit. Att ålägga den svarande gäldenären en slik bevisningsskyldighet i ett fall, sådant som det förevarande, der denne hållits alldeles afstängd från utseende af syssloman och från hvarje del af förvaltningen, är, efter min tanke, så mycket mindre med vår rättegångsordning öfverensstämmande, som den af gäldenären härvid gjorda invändning är obestriddig och tillräcklig, att han nemligen afträdt all sin egendom till borgenärernas förnöjande, samt icke är styrkt, det någon brist skulle uppstått, om tillgångarne blifvit redovisade.

På grund af hvad jag nu har anfört, kan jag icke annat än yrka afslag å Utskottets hemställan, och får jag vördsamt anhålla att det af mig föreslagna tillägg till Konkurslagen måtte vinna Kammarens bifall, på sätt och i öfverensstämmelse med den reservation, som Herr H. A. Widmark med flere mot Utskottets hemställan hafva afgifvit, uti hvilken reservation jag nu förenar mig, och anhåller jag vördsamt om proposition på bifall till densamma.

Herr *J. E. Johansson* i Forneby instämde med Herr Sälling.

Herr Senell: Som jag i följd af det i Kammaren rådande bullret

icke kunnat höra den siste talarens anförande, torde jag måhända komma att upprepa ett och annat af hvad han sagt. Jag skall emellertid blifva ganska kort.

Jag har icke begärt ordet för att framställa något yrkande i frågan. Men jag anser motionen behjertansvärd och har därför velat yttra mig något om Lag-Utskottets motivering, hvilken icke kunnat öfvertyga mig om motsatsen.

Utskottets hufvudsakliga, man kan nästan säga *enda* skäl för motionens afstyrkande skulle vara det, att en gäldenär, som afstått sin egendom, derigenom komme till konkursförvaltningen i samma rättsförhållande som hvar och en annan, hvilken till en förvaltare anförtrött sin egendom. Den jernförelse, som ligger i detta uttalande, synes mig dock vara något vågad, då man tager i betraktande, att en gäldenär hvarken har rätt att tillsätta god man eller syssloman eller att i konkursförvaltningens beslut det ringaste deltaga. Mig synes gäldenärens berättigande dertill utgöra ett nödvändigt vilkor för att ett sådant rättsförhållande skall kunna uppstå mellan honom och god man eller syssloman, att denne fungerar som den förstnämndes förvaltare. Då således enligt min mening gode mannen eller sysslomannen icke är förvaltare åt gäldenären, kunna de icke vara det åt andre, än borgenärerna. Att så verkligen ock är fallet framgår tydligt deraf, att en gäldenär, som afträder sin egendom, i och med detsamma betalar så mycket af sin skuld, som motsvarar de afträdda tillgångarne, med afdrag af kostnaderna för boets utredning och förvaltning. Att öfverskott härvid möjligen uppkommer bör icke förändra förhållandet, enär i sådant fall en misräkning i betalningen egt rum, som bör rättas derigenom att öfverskottet återlemnas.

I Lag-Utskottets motivering finnes visserligen antydt, att 64, 65 och 124 §§ Konkurslagen genom den rättighet, som deri lemnas lika väl gäldenären som borgenärerna att utöfva kontroll öfver förvaltningen och fordra redovisning derför, skulle utgöra tillräcklig garanti för att äfven gäldenärens bästa blefve af gode mannen eller sysslomannen tillgodosedt.

Men det kan ju hända, att borgenärerna i laglig ordning fattat ett beslut, deri gäldenären icke fått deltaga och hvarigenom sysslomannen medgifvits en så vidsträckt förvaltningsrätt, att deraf tillfälle till förskingring af någon konkursboet tillhörig egendom uppkommit. Jag hemställer då, huruvida det kan vara billigt och rättvist att gäldenären skall ersätta den egendom, som sålunda gått förlorad.

Ehuru jag allra helst skulle sett att denna motion fått en annan utgång än den nu erhållit, vill jag dock icke i denna riksdagens sena timme göra något yrkande motsatt det slut, hvartill Utskottet kommit, i synnerhet som de fall, då några konkursboets tillgångar genom gode männens eller sysslomännens förvällande förskingrats äro, dess bättre, högst sällsynta i vårt land. Men om förhållandet är, att gällande lag rätteligen så tillämpas, att en konkursgäldenär under den förutsättning, som åberopats såsom anledning till motionen, kan utan eget förvällande komma att få betala en skuld två gånger, vill jag uttala min lifliga önskan att en annan gång ett förslag, om ock icke i samma form, dock i samma syfte som ifrågakvarande motion må vinna framgång.

Om tillägg till § Konkurslagen.
(Forts.)

Om tillägg till
50 § Konkurs-
lagen.
(Forts.)

Herr Fredenberg: Ur den dubbla synpunkten af både rättvisa och billighet, åtminstone så som de af oss dödliga uppfattas, hvilka icke studerat juridik, så må jag tillstå att reservanternas utlåtande tilltalar mig bra mycket mer än Lag-Utskottets. Då en gäldenär antingen frivilligt eller efter yrkande af någon borgenär afträdt sin egendom till konkurs, har han derigenom icke allenast afsagt sig all rätt att vårda och förvalta egendomen, utan han är äfven faktiskt beröfvad all möjlighet att utöfva något inflytande på förvaltningen, ty denna tillkommer borgenärerna genom deras förtroendemän, gode männen eller sysslomännen. Utskottet resonnerar ganska riktigt, då det säger, att om en enskild person åt en förvaltare till vårdande öfverlemnar sin egendom och denne är oredlig, så drabbar den förlust, som genom förvaltningen uppkommit, egendomssegaren på grund af den gamla satsen: "den, som icke ser upp med ögonen, får se upp med pungen"; men jag befarar, att Utskottet låtit logiken göra ett salto mortale, då Utskottet vill, att en gäldenär skall svara för de synder, som kunna begås af gode männen eller sysslomännen, hvilka äro tillsatte af borgenärerna alldeles oberoende af gäldenärens vilja eller önskningsar. I tider af finansielt betryck har mängden samvetsgrann gäldenär afstått sin egendom till konkurs, ehuru denna icke allenast räckt till godtgörande af borgenärernes fordringar, utan äfven medgifvit ett litet öfverskott, och då förefaller det mig vara ganska hårdt och obilligt, om en redbar gäldenär skulle behöfva äfventyra icke blott att få betala en skuld två gånger, utan äfven att förlora ett dylikt öfverskott.

Då mitt rättsmedvetande icke kan vara med om något sådant, ber jag få instämma med reservanterna och yrka återremiss till Lag-Utskottet för att få ett lagförslag i motionens syfte formuleradt.

Herr J. Anderson i Tenhult: Då redan flere talare yttrat sig i frågan, torde det vara öfverflödigt att derom vidare säga något. Men eftersom jag nu har ordet, ber jag få nämna min tanke.

Jag anser, att en person, som, vare sig frivilligt eller genom tvång, afträder sin egendom till sina borgenärers förmöjande, å sin skuld gör en verklig afbetalning lika stor som egendomen är värd, sedan nödiga omkostnader för konkursen blifvit afdragna. Ty när en gäldenär afträder sin egendom, väljas, såsom vi veta, gode män, hvilka få i uppdrag att inkassera till boet de fordringar, som möjligtvis finnas, likasom de, enligt ordalagen i Konkurslagen, skola bereda konkursen till utredning. Endast undantagsvis ega gode männen sälja något af boets tillhörigheter före inställedagen, emedan det står gäldenären fritt att då betala, om han kan. Vid inställedagen väljas sysslomän, hvilka äro oförhindrade att, om så finnes nödigt, gäldenärens bo försälja, så fast som lös egendom, likasom att indrifva de fordringar, som möjligen då ännu ej af gode männen kunnat inkasseras. Om jag då tänker mig att en gäldenär eger en fastighet på 10,000 kronors värde, lös egendom för hälften så mycket och fordringar för 5,000 kronor, hvilket allt han sålunda afträder till sina borgenärer, så finner jag det mycket orättvist, om han, i fall han genom arf eller annorledes framdeles kommer i besittning af egendom, skall ytterligare betala hvad han en gång redan guldit. Jag tänker mig huru det skulle förhålla sig vid utmätning i

allmänhet, då exekutorn tager gäldenärens lösa egendom, flyttar den från stället och på annan plats försäljer densamma eller också i gäldenärens hemvist. Denne har då med sin egendom, som blifvit utmätt, gjort afbetalning på sin skuld och kan i sådant fall enligt min tanke ej ånyo åläggas att ytterligare göra sådana afbetalningar.

*Om tillägg till
50 § Konkurs-
lagen.*

(Forts.)

Jag har vidare lagt märke till ett yttrande, som i denna Kammare vid en föregående riksdag afgafs af en person, som sitter i Lag-Utskottet. Han yttrade nemligen för två år sedan, att rättvisan icke låter pruta med sig. Det gälde då en fråga om anslag till en byggmästare, som skulle få 20,000 kronor för lidna förluster. Jag har förgäfvats i nu föreliggande betänkande sökt upptäcka, huruvida han deremot afgifvit någon reservation; men jag har ej funnit någon sådan. Ehuru han för två år sedan yttrade, att rättvisan ej kunde låta pruta med sig, finner jag nu att alltför mycket af rättvisan blifvit afprutadt — ej en obetydlighet, utan sina fulla hundra procent.

Som jag i början nämnde hafva alla, som hittills yttrat sig, talat till förmån för motionen, och jag torde derföre ej behöfva yttra något vidare, utan förenar mig med dem, som yrkat bifall till motionens syfte.

Herr Johannes Jonson: Som jag deltagit i den vid betänkandet fogade reservationen, har jag derigenom ådagalagt, hvilken ställning jag intagit vid frågans afgörande inom Utskottet. Jag har således icke varit med om det slut, hvartill Utskottet kommit och ännu mindre kan jag gilla den motivering, som Utskottet begagnat för afslag å den föreliggande motionen. Utskottet säger bland annat på sidan 3: "Gäldenär kommer härigenom till konkursförvaltaren i samma rättsförhållande som hvar och en annan, hvilken till en förvaltare anförtrött sin egendom". Detta kan jag minst af allt gilla i motiveringen, hvilken jag, som sagdt, ej heller för öfrigt godkänner. Ty i Konkurslagen heter det i 44 §: "Borgenärerne ega att, då sysslomän väljas, eller sedermera, gifva den föreskrift, hvarefter de i förvaltningen sig rätta skola; stände ock borgenärerne fritt att bland sig välja en eller flere, för hvilka, i förening med Rättens ombudsman, sysslomännen hafva att, när så fordras, visa reda. Rättens ombudsman ege ock redovisning fordra, när han så nödigt finner". Följaktligen är det ej gäldenären som tillsätter sysslomännen, utan borgenärerne. Sjelfva orden: att en gäldenär afträdt sin egendom till borgenärerne, innebära naturligtvis också att han icke vidare har med denna egendom att skaffa, sedan den blifvit honom afhänd till borgenärernes förnöjande. Då gäldenären sålunda icke får deltaga i eller på minsta vis inverka på valet af sysslomän, torde det vara helt naturligt, att han också bör vara befriad från efterkraf för den egendom, han redan afträdt.

Hvad föreliggande motion särskildt angår, så har det blifvit sagdt, att det varit mycket svårt för Lag-Utskottet att formulera ett lämpligt förslag på det sätt som motionären begärt. Han har nemligen begärt ett tillägg till 50 § Konkurslagen, hvilken paragraf ej innehåller något annat än huru gode männen skola till sysslomännen göra reda och räkning för sin förvaltning, och der anser jag det vara alldeles olämpligt att införa något nytt stadgande i det syfte motionären föreslagit.

Om tillägg till
50 § Konkurs-
lagen.
(Forts.)

Man kunde visserligen gå motionärens önskan till mötes på annat lämpligt sätt genom att i Konkurslagen införa stadganden, som i detta fall skulle vara tillfredsställande, men detta har icke kunnat ske emot stadgandet i 42 § Riksdagsordningen, som angifver inom hvilka gränser Lag-Utskottet har att afgifva förslag och der det heter att Lag-Utskottet skall meddela utlåtande öfver de från Kamrarna dit hänvisade lagförslag. Då nu ett antagligt lagförslag icke enligt motionen förelåg Utskottet till granskning, så kunde Utskottet ej gifva utlåtande öfver något annat förslag än om tillägg till 50 § Konkurslagen, hvilket Utskottet ansett sig icke kunna förorda. Under sådana förhållanden vet jag verkligen icke hvad här är att göra, såvida Kammaren icke vill återremittera ärendet till Utskottets vidare behandling. Detta är dock kanske mindre lämpligt nu i Riksdagens sista timme. Icke heller kan man yrka bifall till reservationen, ty den innehåller ingenting annat, än att man anser att förslag till ändring i nuvarande lagstiftning borde hafva framlagts, och derfore vinnes, som sagdt, ingenting, såvida icke en återremiss kan ega rum. Jag har på detta sätt velat gifva min åsigt tillkänna, men ämnar icke göra något yrkande i frågan.

Herr C. A. Larsson: Då jag i Justitierådet Naumanns tidskrift fick läsa det prejudikat, hvarom motionen handlar, så gjorde detta ett sådant intryck på mig, att hären nästan reste sig på mitt hufvud. Jag har aldrig sett ett så orättfärdigt domslut; det innehåller intet jota af sundt förnuft, ej heller någon smula af moralisk och ännu mindre af juridisk rättvisa. Jag tror att det icke finnes någon ledamot af denna Kammare, som icke inom sig sjelf erkänner att hvad motionären i detta fall föreslagit har den djupaste rättvisa för sig och att hans motion innehåller förslag till en förändring, som hvar och en, om han går till sig sjelf och icke rider på juridiska former eller på romerska rätten, med ganska godt samvete kan bifalla.

Förslaget är dessutom så affattadt, att icke någon orättvisa deraf kan uppkomma, ty hvar och en kan underskrifva detsamma och motionärens kläm är så klar, att efter dess antagande något så olyckligt prejudikat, som här är åberopadt, icke vidare kan förekomma. Jag hemställer fördenskull att Kammaren icke måtte bifalla reservationen, som, enligt hvad föregående talare anmärkte, icke innehåller något bestämdt förslag, utan jag yrkar att Kammaren måtte helt simpelt godkänna den kläm, som framlagts i motionen och som lyder sålunda:

det Riksdagen för sin del ville besluta ett tillägg till 50 § i Konkurslagen, "att, sedan gode män eller sysslomän blifvit utsedde och öfvertagit konkursboets samtliga tillgångar, vare gäldenär fri från så väl allt ansvar för sin afträdda egendom som ock från efterkraf för alla i konkursen bevakade fordringar, till så stort belopp, som motsvaras af den afträdda egendomens värde".

Gäldenären blir icke qvitt sina skulder för den del deraf, som icke kan utgå ur det afträdda boet, men vi veta att det funnits sysslomän, som rest sin väg efter att hafva förskingrat boets tillgångar och äfven tagit med sig bouppteckningen, men då veta vi att det af bouppteckningen finnes en duplett hos rätten och då kan gäldenären begära afskrifning af sina skulder till så stor del, som motsvaras af den tillgång

bouppteckningen upptager. I sådana tider som denna, då man bör Om tillägg till
 huru personer realisera egen och andras egendom för att skaffa sig^{50 § Konkurs-}
 penningar och resa sin väg, tror jag det kan vara ganska nyttigt att
 hafva någon smula säkerhet att hvad en borgenär afträdt och varit
 egare till åtminstone kommer borgenärerne till godo och att icke gälde-
 nären, såsom här varit händelsen, fått betala en och samma skuld två
 gånger. (Forts.)

Det gläder mig verkligen att ingen ledamot af Lag-Utskottet har försökt att försvara detta betänkande. Jag anhåller derföre om proposition å rent bifall till motionens kläm, emedan en återremiss icke kan af Utskottet medhinnas att under Riksdagen besvaras. Om vi deremot här i Kammaren bifulle motionen, så stannade denna Kammare visserligen i olika beslut mot Första Kammaren, som troligtvis bifaller Utskottets hemställan, men då hade åtminstone denna Kammare lagt i dagen sin rättskänsla, då den bifallit en lagstiftning, som turfvar rättelse, och hvars behöflighet väl ingen hederlig man kan sätta i fråga.

Herr Åbergsson: Jag nödgas bestrida den siste ärade talaren den tillfredsställelse, han erfarit deraf, att ingen af Lag-Utskottets ledamöter gjort något försök att försvara detta Utskottets betänkande. Jag hade nemligen, innan han uppträdde, hos herr Talmannen anhållit om ordet just i afsigt att försöka ett sådant försvar. Det blir visserligen icke så roligt att taga i försvar ett betänkande, om hvilket Herr Carl Anders Larsson förklarar, att deri icke finnes ett jota sundt förnuft, men jag anser dock det vara min pligt att söka i korthet angifva mitt sätt att betrakta saken.

Jag ber då redan från början få säga, att jag har den allra största respekt för den allmänna rättskänslan. Jag anser det visserligen icke lämpligt att under inflytelse af känslan taga i hop med sådana torra saker som konkurslagstiftningen; åtminstone torde man icke lyckas rätt bra deri, då känslorna svalla som häftigast; men detta hindrar mig icke, som sagdt, att hysa den största respekt för den allmänna rättskänslan, och om denna känsla erhåller sitt uttryck hos representationen, genom önskan att få en lag i en viss riktning, då böjer jag mig derför och medgifver att *min* känsla kan hafva missledt mig. Deremot kunna icke andras känslor verka på min öfvertygelse om en sak, betraktad från teoretisk synpunkt, utan behåller jag denna öfvertygelse, intill dess jag blir öfverbevisad med verkliga sakskäl.

Det är utan tvifvel en stor olägenhet för gäldenären, om sysslomannen i hans konkurs förvandlar konkursboets tillgångar i penningar och med dem rymmer ur landet. Jag erkänner det villigt. Men lyckligtvis inträffar sådant ytterst sällan, och för min del känner jag endast det enstaka fall, som motionären omförmålt. Vill man nu skydda en gäldenär mot en dylik olägenhet, finnas två vägar att välja emellan. Den ena är att stöta hittills gällande teori, sådan den af de fleste blifvit uppfattad, för hufvudet och helt och hållet vända bort begreppen om hvem som är egare af den till konkurs afträdde egendomen, för hvilketens räkning den förvaltas, samt uppställa en helt och hållet ny teori. Denna väg har jag icke ansett mig kunna beträda. Den andra vägen vore att, genom en förbättring i lagstiftningen angående val af sysslo-

Om tillägg till
50 § Konkurs-
lagen.
(Forts.)

män, kontrollen öfver deras förvaltning af konkursboet, rättens ombudsmans ansvarighet med mera, söka ställa så till, att man, om möjligt, kunde förekomma något sådant, som att en syssloman rymmer bort med hela konkursboet. Denna väg anser jag vara den rätta att beträda, om man vill skydda gäldenären och på samma gång borgenärerna för dylik förlust, men jag har naturligtvis icke kunnat förordna den, då något förslag i den riktningen icke föreligger.

Hvad nu särskildt motionärens förslag beträffar, så skall jag bedja att få påpeka en omständighet, som jag tror innebära tillräckliga skäl för Kammaren att icke kunna instämma i den siste talarens yrkande om bifall till detta förslag. Enligt detsamma, sådant det är formuleradt, skulle gäldenären, sedan gode männen eller sysslomännen öfvertagit konkursboets samtliga tillgångar, vara fri från efterkräf för alla i konkursen bevakade fordringar, *till så stort belopp, som motsvaras af den afträdde egendomens värde*. Borgenärerna skulle således icke få från detta värde afräkna hvad som åtgått i omkostnad för konkursboets förvaltning, utan deras fordringar skulle anses vara liqviderade till så stort belopp, som motsvarades af de afträdde tillgångarnes hela värde oafkortadt. Men det torde väl vara tydligt, att, om ett sådant förslag antoges, gäldenären skulle komma i bättre ställning, än den han enligt nu gällande lag befinner sig i, äfven då konkursboet förvaltas på bästa sätt.

Det har anmärkts, att åtskilliga auktoriteter — hvilka, vet jag icke — och framstående jurister skulle i denna fråga vara af samma mening som reservanterna. Jag ber att gent deremot få återropa det faktum, att just i det mål, som gifvit motionären anledning att framlägga sitt förslag, alla tre domstolarne voro af samma åsigt och att denna åsigt står i öfverensstämmelse med Utskottets uppfattning. Jag vill visst icke förtiga, att i hvarje instans en ledamot var skiljaktig och hade sin särskilda mening, men, som sagdt, alla tre domstolarne kommo dock till samma slut, och det synes mig, som om denna omständighet väjde åtminstone *något* i detta fall. Jag tror det icke heller vara lämpligt att här tvista om huruvida det speciella rättsfall, hvarom här är fråga, blifvit rätt bedömdt; det är kanske icke ens fullt grundlagsenligt att inlåta sig på den saken.

En talare på skånebänken har ur Utskottets motivering velat draga den slutsatsen, att Utskottet betraktade sysslomännen såsom *gäldenärens förvaltare*. Detta är alldeles icke Utskottets mening; det talar väl om *konkursförvaltare* och *konkursförvaltning*, men på intet ställe i betänkandet torde uttrycket gäldenärens förvaltare förekomma. Deremot säger Utskottet, att sysslomännen förvalta *gäldenärens egendom*, och det är just deruti, att Utskottet betraktar gäldenären såsom fortfarande egare till den afträdde egendomen, som den teoretiska hufvudpunkten ligger. För att gifva stöd åt denna uppfattning, nemligen att gäldenären är egare till egendomen, ber jag endast få påpeka, hurusom, ifall ett bland tillgångarne upptaget hus brinner eller ett fartyg sjunker, sedan gäldenären afträdt sin egendom, ingen torde hysa någon tvekan om att förlusten drabbar gäldenären och icke borgenärerna, och detta i enlighet med den gamla regeln: *dominus sentit casum*, d. v. s. egaren skall vidkännas förlusten af sin egendom. Lika bekant är att, då fast

egendom ingår bland de afträdde tillgångarne, borgenärerne icke derå söka lagfart, hvilket ju borde ske, i fall de genom egendomsafträdelsen finge anses hafva förvärfvat eganderätt till egendomen.

Vidare påpekade samme talare att det kunde hända, att borgenärerne fattade något beslut, som ledde till egendomens förskingring, och att det vore horribelt, om de ändå skulle kunna hos gäldenären utkräva sina fordringar till fullo. Om borgenärerne på något sätt bidraga till förskingringen, hafva de ju deltagit i det brott, sysslomännen begått, och att de i sådant fall böra vidkännas följderna af brottet, finner jag klart och naturligt; men, på sätt motionären sjelf sade, en hvar skall sin sak böta, och det tolkar jag för min del på det sätt, att sysslomännen, men icke borgenärerna skola böta för åtgärder, hvori borgenärerna icke alls haft någon del. Att frågan om, hvem som är egare till egendomen, är vid denna frågas bedömande det hufvudsakligaste spörsmålet, följer deraf, att så snart brottet blifvit begånget, d. v. s. egendomen af sysslomännen förskingrats, man i främsta rummet måste veta, från hvem de stulit egendomen, emedan, om man icke känner det, man icke vet, hvem som är målsegare. Och detta spörsmål har Utskottet ansett sig böra besvara på det sättet, att det är från gäldenären, sysslomännen tillgripit egendomen. Borgenärerna blifva ju i allt fall direkte lidande, derigenom att de icke ur egendomen erhålla den förväntade liqviden. För öfrigt, om äfven jag skall tala om mina känslor, ber jag få säga, att, då man icke kan tänka sig en lösning af frågan på mera än två sätt, nemligen antingen att gäldenären skall lida förlusten, eller att densamma skall drabba borgenärerna — ty en tredje utväg eller att gäldenären och borgenärerne skulle dela förlusten har ingen tänkt på — jag icke kan neka till, att icke min känsla lutar till förmån för borgenärerna. Ty det är väl icke deras fel, att de nödgas underkasta sig att få sina fordringar liqviderade på ett oregelmessigt sätt. Det är deras rätt att få ordentlig liqvid för sina fordringar, men i stället för penningar få de en notis om att gäldenären afträdt sin egendom till konkurs, och att de ega att ingå såsom fordringsägare i konkursen, hvilken oftast icke lemna utdelning till fordringarnes fulla belopp. Det är visserligen sant, att begreppet om gäldenärens skyldigheter emot borgenärerne numera är betydligt förändradt mot förr; skammen att göra konkurs är nu för tiden icke så stor, som den var förr; konkursen betraktas numera snart sagdt såsom en del af affären, såsom ett ej ovanligt liqvidationssätt. För min del tror jag dock, att man understundom går för långt i medlidande för gäldenären; ty, fastän orsaken till hans obestånd någon gång kan vara dåliga konjunkturer — jag erkänner det — har likväl obeståndet lika många gånger orsakats af gäldenärens slarf, oförsigtighet i affärer samt oförmåga att bedöma situationen; och i så fall böra väl icke borgenärerne blifva lidande, i händelse det sätt, hvarpå gäldenären liqviderar sina skulder, leder till förlust för honom.

Jag skall nu icke längre upptaga tiden. Jag har härmed endast velat säga, att, ehuru man ansett sig kunna påstå att det icke finnes ett "jota" sundt förnuft i Utskottets betänkande, man dock torde vid närmare eftersinnande medgifva, att det icke saknas grunder till stöd för de af Utskottet uttalade åsigtet.

(Forts.)

Om tillägg till
50 § Konkurs-
lagen.

Om tillägg till
50 § Konkurs-
lagen.
(Forts.)

Herr C. A. Larsson: Jag blef verkligen ledsen, då jag afhörde den siste talaren; jag trodde nemligen icke, att något försvar för Utskottet skulle komma från den sidan. Jag har alltid hyst det största förtroende för hans åsigter; hans anföranden hafva förut alltid slagit så an på mig, att jag kunnat helt och hållet instämma med honom; och det var därför så mycket ledsammare för mig att nu få höra honom försöka att med teoretiska grunder vindicera rättvisan i Utskottets förslag. Af hela hans anförande kan jag icke heller denna gång instämma i mera än den anmärkning han deri framstälde i afseende på ordställningen i motionen, der man nemligen icke nog tydligt utmärkt, att förvaltningskostnaden borde afräknas från egendomsvärdet. För min del har jag föreställt mig, att man icke vet, huru mycket egendomen är värd, förrän den blifvit realiserad, och att hvad af den realiserade egendomen återstår, sedan den kostnad, realiseringen medfört, blifvit afdragen, är hvad som skall mellan borgenärerna fördelas. Och nog kan man säga, att gäldenären redan förut är tillräckligt olycklig, då han nödgats afträda allt hvad han eger till borgenärerna; och nog kan man anse, att han mera än borgenärerna har rätten på sin sida, då han icke får deltaga i valet af sysslomän, utan endast borgenärerna, hvilka måhända lätt sinnigt utse sådana sysslomän, som förskingra någon större eller mindre del af konkursboets egendom.

Hvad beträffar eganderätten till den afträdde egendomen, vill jag icke disputeras med den siste talaren derom, att icke eganderätten kan kvarstå hos gäldenären, till dess egendomen blifvit realiserad, men om jag tänker mig det fall, att, sedan jag pantsatt till exempel ett guldur eller hvad som helst, pantnehafvaren är skyldig att, om panten går förlorad, ersätta mig dess värde, bör väl, enligt samma grundsats, borgenärerna, men icke gäldenären, hvilken icke eger rätt att deltaga i förvaltningen, vidkännas den förlust, som genom en oredlig förvaltning uppstår. Allt detta tycker jag är så klart både ur teoretisk och moralisk synpunkt, att man icke bör söka ur vår nuvarande konkurslag vindicera den satsen, att gäldenären, som vid val af sysslomän icke eger afgifva ens en milliondels röst, skall ansvara för hvad de utaf borgenärerna ensamt tillsatte sysslomännen under förvaltningen af boet bryta, oafsedt om borgenärerna eller gäldenären må anses såsom egare till egendomen.

För att emellertid icke stöta emot de svårigheter, som den siste talaren anmärkte i afseende på förvaltningskostnaden, skall jag föreslå att Kammaren, med ogillande af Utskottets motivering, låter bero vid det slut, hvartill Utskottet kommit.

Herr Gasslander: Med anledning af stadgandet i 32 § Konkurslagen tror jag för min del att för närvarande gäldenären icke kan undgå att stånda risken för en sådan förskingring, som sysslomän göra af afträdd egendom, naturligtvis under förutsättning att borgenärerna icke gjort sig skyldige till någon försummelse beträffande tillsättandet af dessa sysslomän, såsom till exempel att de valt personer, som saknat vederhäftighet eller dylikt. Det står nemligen i nämnda 32 §: "Gäldenären svare med den egendom, han i framtiden ärfva eller förvärfva kan, der ej annan öfverenskommelse i laga ordning träffad blifvit, till

fulla gälden, ehvad den i konkursen är bevakad eller icke“. Så länge Om tillägg till § Konkurslagen. det stadgandet kvarstår oförändradt, torde det näppeligen låta sig göra 50 § Konkurslagen. att resonnera sig till en annan mening än den, att det är gäldenären, som får vidkännas förlusten; men huruvida det må vara öfverensstämmande med goda eller riktiga rättsprinciper, det är en annan sak, som, då framställning om ändring blifvit väckt, nu utgör föremål för öfverläggning. Jag tror icke att den åsigt, motionären framställt, är någon ny teori. Om vi nemligen gå till 1734 års lag, så finnes der uttryckligen stadgad, att, om en gäldenär är så afsigkommen att han icke kan göra rätt för sig, men borgenärerna icke vilja lemna honom anstånd, så eger han att till dem afträda all sin egendom. Detta förekommer uttryckligen i 1734 års lag, der det talas om huru gäldenär må egendom sin på en gång till borgenärens förnöjande afträda och der det vidare i 2 § heter: “Gitter gäldenär visa, att fattigdom hans är tillkommen af sjöskada, fiendens infall, eldsvåda, eller annan olycka, dertill han ej vållande varit, och finnes ej svek derunder etc., pröfve det domaren, och vare gäldenär då fri från deras tilltal, ändock hans vilkor genom arf, gåfva, tjenst eller slöjder sedan bättras“. Deraf finner man således tydligt, att, om sysslomän förskingrat gäldbunden mans bo och dennes obestånd tillkommit af sådan olycka, som der omförmäles, så hade icke förlusten genom denna förskingring blifvit hans, utan den skulle hafva drabbat borgenärerna. Om gäldenärens fattigdom tillkommit genom förhållanden, som i 3 § omförmäles, nemligen slöseri, dobbel, lättja eller vårdslöshet, så blef han icke fri från borgenärernas kraf, utan skulle då sedermera godtgöra dem för bristen. Jag har nu icke till hands 1830 års Konkurslag, hvilken, såsom bekant är, gälde, intill dess den nya Konkurslagen af år 1862 utkom. Men, såvidt jag icke minnes orätt, så stod der uttryckligen att gäldenären var skyldig att ansvara för bristen. Han blef icke efter den lagen fri från borgenärernas kraf, utan skulle ansvara för bristen. Således, om sysslomännen förskingrat boet, så stannade förlusten icke på gäldenären, utan på borgenärerna. Nu har, som bekant, i nya Konkurslagen införts den förändring i det gamla stadgandet, att densamma medgifver en borgenär fortfarande fordringsrätt hos gäldenären, äfven om han icke bevakat sin fordran i konkursen. Detta var icke förut förhållandet, vare sig enligt 1830 års Konkurslag, eller derförut; ty då skulle man ovilkorligen bevaka sin fordran. Denna förändring har säkert legat till grund för ordställningen i denna 32 §, der det heter: “ehvad gälden i konkursen är bevakad eller icke“. Det kan vara tvifvelaktigt huruvida lagstiftarens mening varit att förändra det förra förhållandet i afseende på risken för oordentliga sysslomän eller för skada, som under konkurs-tiden kan drabba den afträdda egendomen genom sjöskada, eldskada eller tjufnad m. m. Ordalydelsen är emellertid sådan, att risken numera drabbar gäldenären. Jag tror dock att det icke är fullt riktigt, om det varit en olyckshändelse, som vållat hans konkurs och det i öfrigt visat sig att han såsom redlig gäldenär velat göra sina borgenärer rätt. Då han genom en olyckshändelse blifvit tvungen att afstå sin egendom, så synes det vara temligen hårdt, om han ytterligare skall få vidkännas förluster, som vållats genom oredlighet hos de af borgenärerna tillsatte sysslomän. På grund deraf tror jag också, att en lag-

(Forts.)

Om tillägg till
50 § Konkurs-
lagen.
(Forts.)

förändring i det af motionären föreslagna syfte skulle vara god och beaktansvärd, ehuru jag anser att hvarken det af motionären eller af reservanterne framlagda redaktionsförslag är fullt tillfredsställande. Då man emellertid läser hafva bestämt sig för att snart avsluta Riksdagen, så är det väl icke troligt att något nytt förslag kan derförrinnan från Lag-Utskottet för Riksdagen framläggas; men om det är meningen att biträda en lagförändring i det syfte, som motionären föreslagit, så synes det mig, som om en opinionsyttring i det fallet vore lämplig genom en återremiss, hvarföre jag förenar mig med dem, som påyrkat sådan.

Herr Berg. Det är onekligen en fråga af ganska stor betydelse, som nu föreligger; och då jag icke kunnat dela de klandrande omdömen, som blifvit uttalade både emot domstolarne och Utskottet, har jag ansett det vara för mig en skyldighet att gifva detta tillkänna.

Det är ju alldeles uppenbart att, när en person begår det brottet att förskingra annans egendom, detta måste kännas synnerligen hårdt för den som deraf blifver lidande; och man ömmar derföre, i det af motionären meddelade fallet, med rätta för gäldenären, som genom ett dylikt brott gått miste om sin egendom. Men männe det icke skulle varit lika hårdt och lika ömmande för hans borgenärer, om de derigenom gått miste om den rätt till betalning, lagen tillerkänt dem? Nej, säger man, då det ju är borgenärerne och icke gäldenären, som utse dem, hvilka skola taga ett till konkurs afträdt bo om hand, måste ju, om borgenärerne dervid handla oförsigtigt och utse mindre pålitliga personer, hvilka förskingra konkursboets egendom, det vara naturligare att borgenärerna få vidkännas förlusten än att gäldenären skall göra det. Ja, det skulle jag i viss mån vilja medifva, om verkligen alla borgenärer deltogo i valet af boets förvaltare, men så är ej förhållandet. Hvad nemligen först beträffar *gode männen*, så är det ju endast de i orten närmast boende fordringsegarne, som kunna deltaga i deras utväljande, och ofta är det Rätten, som måste utse dem. Hvad *sysslomännen* sedermera angår, så är det visserligen sant att borgenärerne sjelfve ega att utse dessa förtroendemän, men valets utgång bestämmes dervid af pluraliteten. Minoriteten eller de borgenärer, som icke kunnat närvara vid valet eller dervid icke röstat på de af pluraliteten utsedde sysslomännen, torde väl lida lika oförskyldt som gäldenären, om de genom sysslomännens brott gå miste om all utdelning ur konkursboets tillgångar, och att derutöfver äfven ålägga dem förlusten af sin fordringsrätt, synes åtminstone ej af billighetsskäl kunna försvaras.

För att ur rättslig synpunkt afgöra, hvilken som skall drabbas af den förlust, som uppstår genom en oredlig sysslomans förskingring af den honom anförtrodda egendomen, måste man, såsom en föregående ärad talare på denna bänk gjorde, fråga sig: hvem tillhörde egendomen i den stund, den förskingrades? och då man, såsom jag föreställer mig, ej kan på denna fråga gifva annat svar än att egendomen tillhörde gäldenären, och att det således var mot gäldenären som brottet begicks, bör väl förlusten äfven drabba honom. Väl har här den satsen blifvit uttalad, att i samma stund en gäldenär afträder sin egendom till konkurs, han skall anses hafva gjort afbetalning på sin skuld till så stor del, som svarar mot den afträdda egendomens värde och att således,

om än egendomen går förlorad genom en olyckshändelse, som hvarken kan tillskrivas den ena eller den andra, borgenärerna ändock böra anses hafva derutur fått sin betalning. Jag tviflar dock på att en sådan sats kan anses hållbar. Derföre att en gäldenär, som icke är i stånd att fullgöra sina förbindelser, tvingas att till fordringsegarne öfverlemnna förvaltningen af sitt bo, kan han icke i någon mån anses fri från sina förbindelser till borgenärerna förr än, efter boets realisation, dessa verkligen fått sin betalning. — Men, säger man, om, efter det gäldenären lemnat sin egendom i borgenärernas vård, densamma förskingras, bör väl i fråga om ersättningsskyldigheten samma förhållande inträffa, som om han t. ex. pantsatt sin klocka och denna brinner upp eller blir bortstulen? Hvad säger emellertid lagen om detta fall? Säger den att förlusten ovilkorligen skall drabba den fordringsegare, som har panten i handom? Nej. Endast i det fall, då någon försummelse kan läggas honom till last, och han underlåtit att i afseende å pantens vård iakttaga nödig omsorg, är han skyldig att ersätta pantegaren hans förlust. Är deremot ren olyckshändelse för handen, så får den gamla regeln, att egaren får vidkännas olyckshändelsen, ega sin tillämpning.

Enahanda är också förhållandet med borgenärerna. Hafva dessa eller några ibland dem genom okloka beslut i fråga om boets förvaltning ådragit gäldenären skada, må dem väl kunna åläggas ersättningsskyldighet, men icke kan, såsom i motionen förutsattes, gäldenären på grund deraf blifva fri från sina förbindelser till dem, hvilka ej i någon mån till skadan bidragit. Derför att en gäldenär gjort konkurs, är ju ingen borgenär efter nu gällande lag tvungen att ingå i konkursen, och fordringsegaren förlorar icke sin fordringsrätt emot gäldenären derigenom, att han icke i konkursen bevakat sin fordran. Men om han till följd häraf nöjer sig med att hålla sig till gäldenärens framtida tillgångar, om han sålunda ej bryr sig om att bevakna sin fordran eller att deltaga i konkursboets förvaltning samt följaktligen ej heller skulle fått ett öre med af de afträdde tillgångarne, skulle ändå, enligt förslaget, hans fordran anses afbetald derigenom att en syssloman, i hvars väljande han icke deltagit, rymmer och förskingrar boets tillgångar. Kan en sådan sats hålla stånd? Jag tviflar mycket derpå. Nu har väl en talare, under erkännande att de i den omhandlade saken fälda domsluten öfverensstämt med nu gällande lag, erinrat om det stadgande, som fans i vår äldre lag derom, att då en gäldenär gjorde konkurs och det visades att olyckor inträffat, hvarigenom boets tillgångar gått förlorade, gäldenären skulle vara fri från sina borgenärers kraf, och om jag förstär talaren rätt, ansåg han att genom ett återupplifvande af detta stadgande nu förevarande fråga skulle vinna en ändamålsenlig lösning. Ja, det är fullkomligt riktigt, hvad talaren uppgifvit. Gäldenären behöfde förr i det åberopade fallet ej betala mera, än hvad han vid egendomsafträdet egde, och egde han ingenting, var han ändå sedermera för all framtid qvitt sina borgenärer. Men den som erinrar sig förhållandet i forna tider, vet också, huru skarpa anmärkningar mot detta lagstadgande framställdes, särskildt beträffande den omständigheten, att en gäldenär med full arbetskraft skulle vara fri från sina borgenärer endast derför att han genom konkurs afträdde sina tillgångar. Man klandrade, som mig synes med fullt skäl, att gäldenären,

Om tillägg till
50 § Konkurs-
lagen.
 (Forts.)

Om tillägg till äfven om han framdeles förvärfvade rikedomar, skulle vara befriad från
 50 § Konkurs- skyldigheten att godtgöra sina genom honom kanske ruinerade borge-
 lagen. näärer, och derfor stadgades, om jag mins rätt, redan i 1818 års Kon-
 (Forts.) kurslag att den, som till borgenärer afträdt sina tillgångar, visserligen
 skulle vara befriad från bysättning för sin förra skuld, men dock vara
 förbunden att betala sina borgenärer med hvad han framdeles kunde
 ärfva eller förvärfva.

Utom hvad jag nu ur rättens synpunkt mot förslaget anmärkt, tillkomma äfven några praktiska olägenheter, som ej böra lemnas obeaktade. Om nemligen ett stadgande i den föreslagna syftningen antoges, huru skulle man, i händelse någon egendom förskingrades, kunna veta hvad den varit värd? Ja, det skulle sysslomannen, som t. ex. rymt med penningarne, göra reda för. Men äfven om detta vore klart, huru skulle man sedan gå till väga? Hade ej egendomen blifvit förskingrad, skulle de prioriterade fordringsegarne kanske derutur fått full betalning, men de oprioriterade icke någonting. Skulle nu i stället, till följd deraf att förskingring egt rum, de prioriterade borgenärerna få ingenting, under det de oprioriterade finge utdelning, och skulle således, ehuru ingenting fans kvar, en konkursutredning ske, till uttrönande af huru stort belopp af det förskingrade bort de särskilda borgenärerna tillkomma, eller skulle möjligen utan sådan särskild konkursutredning förlusten drabba alla lika, utan afseende derpå om de, i fall egendomen funnits kvar, skulle egt att deraf få någon del eller icke? För min del kan jag icke fatta, huru denna fråga skulle lösas, och jag tror icke heller att man kan komma till någon annan lösning i detta fall än den som kommer till, när t. ex. en förmyndare förskingrar egendom för en omyndig. Det är ganska olyckligt för den omyndige, när sådant sker, hvarför man genom kontroll öfver förmyndare och genom ansvarsbestämmelser för dem sökt förhindra sådana förluster. Detta förhållande, hvori en förmyndare står till den omyndige och hans egendom, synes mig vara ungefär analogt med det, hvori konkursboets förvaltare befinna sig till den, som afträdt sina tillgångar till borgenärers förnöjande; ty gäldenären beröfvas ej derigenom sin egendom, utan blir endast skild från rättigheten att förvalta densamma, och om förvaltaren begår oredlighet, synes mig detta förhållande vara temligen likställt med det, då en förvaltare i annat fall, exempelvis vid förvaltningen af en persons egendom, hvilken sjelf är oförmögen att sköta densamma, gör sig skyldig till oredlighet.

Jag skulle emellertid mycket gerna se, om sådana olyckor genom kontroll öfver förvaltningen och ansvarighet för förvaltarne kunde undvikas. Men den medkänsla för gäldenären, som här framhållits, finnes ej hos mig så stark, att jag för hans skull vill uppoffra lika oskyldiga borgenärers rätt.

Jag vill dock icke göra något yrkande, utan har endast ansett mig böra uttala detta med anledning af de skarpa anmärkningar, som framstälts mot domstolarnes förfarande och Utskottets förslag.

Herr Fredenberg: Då Första Kammaren redan läser bifallit Utskottets förslag, tjenar en återremiss till ingenting, hvarför jag åter-

tager mitt förra yrkande derom och förenar mig i yrkandet om bifall till Utskottets betänkande, men med ogillande af dess motivering.

*Om tillägg till
50 § Konkurs-
lagen.*

(Forts.)

Herr vice Talmannen Ifvarsson: Jag tror icke att man i denna fråga bör så mycket tala om känsla för den ena eller andra parten, för gäldenären eller borgenärerna, utan mera tillse, om man icke gifver det allmänna rättsmedvetandet en knuff genom att bifalla motiven till Lag-Utskottets föreliggande utlåtande. Jag kan nemligen icke föreställa mig, att en sådan åsigt kan vara riktig, enligt hvilken en gäldenär skulle åläggas att betala hvad gode männen eller sysslomännen i hans konkurs förskingrat, då ju gäldenären icke har rättighet att deltaga i val af gode män eller sysslomän, utan jag föreställer mig att i detta fall likasom i allmänhet, när någon utser ett ombud eller god man, det är hufvudmannen som får ansvara för ombudets åtgärder och således vidkännas de förluster, som genom dessa åtgärder må uppkomma. Skulle man nu godkänna Utskottets förslag med den motive-ring, Utskottet begagnat, skulle man, enligt min åsigt, derigenom hafva gifvit det allmänna rättsmedvetandet en knuff, det man kanske efteråt skulle ångra. Det vore väl, om de juridiska spetsfundigheterna vore något mindre och det allmänna rättsmedvetandet påaktades något mera; jag tror, att man kunde skatta landet lyckligt, om det komme derhän.

Såsom saken nu står, kan jag icke finna annat vara att göra än att, med bifall till Herr Carl Anders Larssons yrkande, låta vid hvad Utskottet hemställt bero, men med ogillande af motiveringen. Jag an-håller på det högsta, att Lag-Utskottets motivering icke måtte gillas, emedan derigenom skulle gifvas stöd åt en i min åsigt origtig uppfattning af lagens rätta mening. Jag skulle gerna velat, att man gått längre och grundlagt en lagförändring, som till följd af en egendomlig lagtolkning synes behöfvig, men man kan icke för närvarande göra något i det hänseendet, då frågan redan lärer hafva genom Första Kammarens beslut för denna riksdag fallit. Derför behöfver man dock icke gilla hvad man anser alldeles stridande mot rättsmedvetandet och i följd häraf förenar jag mig med Herr Carl Anders Larsson i det af honom framställda förslaget.

Häruti förenade sig Herrar *Sam. Johnson, Norén, A. Hansson, Jöns Persson* och *Örwall*.

Herr Liss Olof Larsson: Jag afstår från ordet och förenar mig i det yrkande, vice Talmannen framställt.

Herr J. Anderson i Tenhult: Sedan jag erfarit, att Första Kam-maren bifallit Utskottets föreliggande betänkande, återtager jag mitt yrkande om bifall till motionen och förenar mig med Carl Anders Larsson i det af honom framställda yrkande.

Herr Sälling: Jag anholder också att få återtaga mitt förra yrkande och instämma med Herr vice Talmannen.

Herr Gasslander: Äfven jag ber att få återtaga mitt yrkande om återremiss och förena mig i yrkandet att Kam-maren, med ogillande af Utskottets motivering, må låta vid dess gjorda hemställan bero.

Om tillägg till
50 § Konkurs-
lagen.
(Forts.)

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, beslöt Kammar-
att, med ogillande af Utskottets motivering, låta bero vid det slut,
hvertill Utskottet i detta Utlåtande kommit.

§ 9.

Föredrogs och bifölls Lag-Utskottets Utlåtande N:o 47, i anledning
af väckt motion med förslag till förändrade bestämmelser rörande kloc-
kares aflöning.

§ 10.

Till bordläggning anmäldes:

Konstitutions-Utskottets Utlåtanden:

N:o 11, i anledning af väckt motion om ändring af § 72 Rege-
ringsformen; och

N:o 12, i anledning af motion om ändring af § 71 Riksdagsord-
ningen;

Stats-Utskottets Memorial N:o 55, med förslag till åtskilliga stad-
ganden, hvilka böra införas i det nya reglementet för Riksgäldskontoret;

Samma Utskotts Utlåtande N:o 57, i anledning af Kongl. Maj:ts
proposition angående upplåtelse af Artilleriplanen till byggnadsplats för
nytt hofstall m. m.

Sammansatta Stats- och Lag-Utskottets Utlåtande N:o 2, i anled-
ning af väckt motion om ändring i gällande bestämmelser rörande er-
sättning till vittnen i brottmål;

Lag-Utskottets Utlåtande N:o 48, i anledning af väckta motioner
angående dels omarbetning af, dels ock ändringar i gällande Skiftes-
stadga; samt

Andra Kammarrens Fjerde Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 8 (i
samlingen N:o 28), angående föreslagen skrifvelse till Kongl. Maj:ts om
dels utfärdande af förklaring i fråga om meddelade bestämmelser rö-
rande landgille och städja för vissa kyrkolägenheter i Skåne, Halland
och Blekinge, dels medgifvande i visst fall af försäljning af dylika
lägenheter.

Dessa ärenden skulle uppföras främst å föredragningslistan för
nästa sammanträde.

§ 11.

Justerades protokollsutdrag.

Kammarrens ledamöter åtskildes kl. $\frac{1}{2}$ 10 e. m.

In fidem

H. A. Kolmodin.